

RØDT HALDEN

Økonomiplan 2023-2026.

**Fordi fellesskap
fungerer.**

#RødtLM

Rødt legger med dette fram sin tredje økonomiplan etter valget i 2019. Det følger en rød tråd fra tidligere budsjettforslag og økonomiplaner fra Rødt.

Rødt mener det ikke er samsvar mellom kommunedirektørens strategier og midlene som blir foreslått bevilget.

Tjenesteområdene er i en krevende situasjon. Rødt mener dette er en villet politikk som er styrt av den tidligere regjeringens perspektivmelding. Forventet økende behov hos befolkningen i Halden møtes ikke med nye ressurser. Rødt minner om at kommunen bør forvalte skattebetalerens penger til innbyggerens beste.

I sitt alternative statsbudsjett har Rødt økt overføringene til kommunene. Dersom Stortinget hadde fulgt Rødt sitt alternative statsbudsjett ville det gitt 29 mill.kr ekstra til kommunen
Halden ville med dette budsjettet hatt et reelt handlingsrom som kunne sikret gode velferdstjenester og økt satsning på bedre velferdstjenester.

I Revidert nasjonalbudsjett er det knyttet usikkerhet til hvorvidt kommunene vil få revidert alle sine koronautgifter i inneværende år. Rødt vil derfor avsette 20 mill. kr fra fond dersom disse midlene må dekkes av kommunen.

Vi støtter kommunedirektørens forslag til økonomiplan der ikke annet er skrevet.

Et alternativt perspektiv.

Norge har aldri vært rikere og rikdommen vil øke i årene som kommer selv med lavere oljeinntekter og flere eldre. (Finansdepartementet)
Problemet er at rikdommen ikke er rettferdig fordelt. Et lite mindretall er blitt svært rike som følge av lavere skatter på formuer og store inntekter. Dette har også økt under pandemien! Dette øker forskjellene i Norge og utgjør en alvorlig trussel mot grunnlaget for velferdsstaten.

Mot innsparing og nedskjæringer

Driften av de kommunale sektorene er sterkt preget av en markedsøkonomisk tenking med vekt på sparing og mål om overskudd.
Kommunedirektørens og det politiske flertallets innsparinger de siste årene har gitt betydelige utfordringer for sektorene.
Rødt er ikke motstander av en god og effektiv drift, men dette må skje i nært samarbeid med ansatte og innbyggere.

Rødt vil derfor bidra til at driften i skole og oppvekst, i helse, NAV og kultur får betydelig tilførsel av midler de neste årene.

De siste 5 årene har kommunens skatteinntekter - og rammeoverføringer fra staten ligget betydelig over Kommunedirektørens budsjettforslag. I snitt har Kommunedirektørens (KD) anslag de siste 5 årene ligget 30-35 mill. Kr. under det som ble det faktiske resultatet. **Rødt mener dette er en form for skjult sparing (til fond) og som vi mener ikke lenger kan aksepteres.**

Rødt mener derfor det er nødvendig å styrke kommunens tjenester ved å oppjustere faktiske skatteinntekter og rammeoverføringer, bruke mer av overskuddet til drift og mindre til fond/sparing, omfordele midler og øke andre typer inntekter.

Folkehelse rapportene viser at Halden er blant kommunene i Norge som har størst utfordring med hensyn til vedvarende lavinntekt. En stor andel er utenfor arbeidslivet og mange har psykososiale utfordringer. Det er derfor viktig at vi satser på gode velferdstjenester til alle.

I KDs forslag til økonomiplan står det: "Satsningsområder i planperioden er tidlig innsats, forebyggende arbeid og heltidskultur." Rødt er enig i dette, men i motsetning til

KD sitt forslag legger vi inn nødvendige midler for å realisere intensjonen i økonomiplan.

Rødt viktigste prioriteringer i den nest 4 årsperioden:

- Øke rammene til tjenestene i kommunen betydelig utover Kommunedirektørens forslag!
- Satse på kommunal boligbygging og rimelige leiligheter
- Offentlig folkebad
- Bygge 2 nye, kommunale barnehager (og rive 2 av de eldste).

Innføring av heltidskultur!

Rødt støtter opp om det viktige arbeidet med å gjennomføre arbeidet med heltidskultur og forventer at det avsettes nødvendige lønnsmidler for å øke andelen ansatte i større stillinger.

Bedre lønns og arbeidsforhold, utviklingsprosjekter, veiledning, makt over egen arbeidssituasjon og muligheter for heltidsstillinger er noen stikkord som kan motivere kvalifisert personell til å søke stilling i Halden kommune.

Prioritering av samfunnsnyttige investeringer

Rødt støtter bygging av et nytt offentlig folkebad i den neste 4 årsperioden. Folkebad er viktig for folkehelsen og svømmeopplæringen i skolen og er en lovpålagt oppgave. Et nytt folkebad må kunne brukes av alle og ikke være basert på kommersielle interesser.

Rødt ønsker å rive 2 av de eldste kommunale barnehagene og bygge ut 2 nye for å øke oppslutningen om trygge og forutsigbare kommunale barnehager. Framtiden er usikker mht. antall barnehager pga. demografiske endringer i kommunen (færre barn) og nye retningslinjer for private barnehager. **En sikker og forutsigbar barnehagepolitikk er derfor å satse på kommunale barnehager.**

Kommunen har de siste 12-13 årene overlatt boligpolitikken til private utbyggere. Resultatet er bl.a. boligpriser som de fleste ikke har mulighet til å finansiere. Derfor må det iverksettes en boligpolitikk med kommunal fortrinnsrett, kommunale leiligheter og rimeligere tomter. Dette kan gjennomføres i samarbeid med bl.a. Pensjonskassa og gjennom omdisponering av disposisjonsfondet til boligformål.

Det er nødvendig å utrede kommunens bygg i forhold til dagens krav om universell utforming. Dette arbeidet må starte umiddelbart.

Bruk av fond og økt utbytte.

Kommunedirektøren legger fortsatt opp til fondsoppbygging selv om disposisjonsfondet nå har nådd målsettingen om 8 % av korrigerede driftsinntekter, dvs. 230 mill. kr allerede i løpet av 2022.

Departementet og KS sin anbefaling på sparing (fond) er ca. 5% noe Rødt mener er tilstrekkelig for en by på Haldens størrelse. Dette tilsvarer et fast nivå på ca. 150-170 mill. kr i perioden.

For å finansiere 2 nye kommunale barnehager vil Rødt redusere dagens fondsnivå til ca. 170-180 mill. kr. Dette innebærer at investeringen foretas uten låneopptak og med momsrefusjon.

Kommunedirektøren setter av ca. 7 mill. kr pr år til fond fra utbytte i Østfold Energi. Rødt mener at energiselskapene får langt større fortjenester som følge av de høye strømprisene enn det KD antar. Rødt tror at utbytte til Halden kommune derfor vil ligge på samme nivå i perioden 2023-2026 som resultatet ble i 2022, dvs. ca. 15 mill. kr.

2023-2026: 48 mill.kr i perioden avsettes i disposisjonsfondet til 2 barnehager, inklusiv momsrefusjon.

2023-2026: 28 mill. kr i perioden omdisponeres i disposisjonsfondet til boligformål.

Fondsoppbygging. Rødts forslag vs. Kommunedirektørens forslag

	2022	2023	2024	2025	2026
KD	231 000 000	238 933 000	244 863 000	262 435 000	258 723 000
Rødt	231 000 000	209 000 000	185 000 000	197 000 000	198 500 000
Alt. Rødt	- 20 000 000 til dekning av Koronautgifter.	187 000 000	165 000 000	177 000 000	178 500 000

Rødt Halden vil prioritere neste 4 års periode:

- Ingen innsparinger i skole og oppvekst.
- Øke andelen faste ansatte i heltidsstillinger jfr. prosjekt heltidskultur
- To nye kommunale barnehager.
- Styrke barneverntjenesten
- Fortsatt fast bemanning i Hagegata og på Brygga
- Redusere husleieøkningene i kommunale boliger
- Øke bemanningen i hjemmesykepleien
- Omsorgsstønad/støttekontakt opp til tariff
- Reduksjon av innleie fra private bemanningsbyråer samt kjøp av private konsulenttenester
- Reduksjon av godtgjøring til politikere
- Innføre gratis kulturskole og utvide tilbudet.
- Overføre 3 mil fra Allsang på grensen til kultursektoren
- Øremerke midler til offentlig folkebad i investeringsfondet
- Øremerke midler til boligsosial utbygging.
- Øke rammene for supplerende sosialhjelp til statens satser.

Endringer fra Kommunedirektørens forslag

Økte felles inntekter: (utgangspunkt 2023)

Rammetilskudd :	10 mill.	kr utover KD sitt forslag
Inntekt-og formuesskatt:	10 mill.	kr utover KD sitt forslag
Økt utbytte fra Østfold Energi:	8 mill.	«.
Andre inntekter		
(Skjønnsmidler og refusjoner)	10 mill.	«.
Økt inntektsramme.	38 mill.	kr.
Fra KD avsetning til fond:*	16 mill.	kr
I alt Fordeles til drift utover KD:	54 mill.	kr.

*Av KD sitt driftsregnskapet (26,9 mill.) er ca. 18 mill. avsatt til disponibelt fond i 2023. Dette fortsetter å øke utover perioden. Rødt ønsker å bruke 16 mill. av disse til drift i 2023 og tilsvarende bruk resten av perioden.

Interne omfordelinger/innsparinger:

Lavere godtgjøring politikere	1,5 mill	kr.
Generell innsparing Sentral adm.	4,0 mill	kr
Mindre kjøp private	4,5 mill	kr
I alt.	10,0 mill	kr

Omfordeles tilsammen 64 mill. kr til sektorene Oppvekst/undervisning, Helse/Mestring, Samfunn og Samskaping og Teknisk/plan/miljø/Landbruk.

Kommunens tjenesteområder

Sentraladministrasjonen:

Rødt reduserer sentraladministrasjonen med ca. 4 mill. kr. gjeldende for hele perioden.

Det budsjetteres med 4,5 millioner mindre til private kjøp i 2023.

Rødt reduserer lønn og godtgjøringer til politikerne tråd med tidligere valgløfter 1,5 mill. Gjelder for hele perioden.

Redusert ramme: - 10mill. Omfordeles til de andre sektorene.

Kommunalavdeling Undervisning og oppvekst

Undervisningssektoren har vært utsatt for harde innstramninger de siste årene. Kommunedirektøren foreslår ytterligere innsparinger. Dette vil etter Rødts mening forsterke den frustrasjonen som ansatte, foreldre og elevene selv opplever. Kommunen ønsker samtidig å prioritere forebyggende arbeid, og barn og unges oppvekstsvilkår. Da fremstår det som et paradoks at sektoren fortsatt skal spare flere mill.kr.

Kommunedirektøren foreslår innsparinger på 13 millioner i skolesektoren. Dette er blant annet basert på framskriving på elevtall og demografiutvikling. Disse tallene mener vi er høyest usikre, og vi ønsker ikke å forskuttere noe før skolestruktur og skolegrenser er endelig fastsatt.

Resultatene fra nasjonale prøver viser at Halden ligger i nedre sjikt når det gjelder de grunnleggende ferdighetene. Det må derfor jobbes bevisst og strategisk for å heve

nivået. Det kan ikke skje med reduserte ressurser i sektoren.

Rødt ønsker å bidra til at lekkasjen til kommersielle barnehager reduseres. Nye kommunale barnehager vil være attraktivt å søke på og bidra til en mer forutsigbar barnehagestruktur.

Ved å øke antall barn i de kommunale barnehagene vil tilskuddet til de private reduseres. Nye retningslinjer for finansiering av private barnehager vil også bidra til usikkerhet med hensyn til antall plasser i fremtiden.

I første del perioden må vi ta høyde for at tilskuddet til private barnehager fortsatt er på høyt nivå, før vi kan regne med at tilskuddene reduseres som følge av økt tilslutning til kommunale barnehager.

Barneverntjenesten mangler trolig ca. 3 mill. som følge av endringer i finansiering mellom stat og kommune. Dette må dekkes inn i løpet av perioden.

Økt ramme: 36 mill. kr.

Kommunalavdeling helse og mestring

Kommunen er ansvarlig for å gi gode tjenester til en aldrende befolkning som forventer å ha tillit og trygghet til tilbudet. Derfor må tjeneste stabiliseres til volum og kvalitet.

Hjemmesykepleien er en sentral ressurs i kommunen. Den er underfinansiert og har krevd betydelige kostnader for overtid og vikarer.

Rødt støtter prosjektet med heltidskultur i hjemmesykepleien og setter av ytterligere midler for å øke progresjonen. Hjemmesykepleien bør etter vår mening reformeres til en organisasjon der ansvar og makt føres sammen i komplette team som selv vurderer, vedtar og utfører sine tjenester.

Rødt motsetter seg overgang fra stedbunden til omreisende tjenester ved Hagegata og Brygga trygghetsboliger. Denne omstillingen er ikke risikovurdert.

Innsparinger av digitaliserte løsninger i hjemmebaserte tjenester mener vi er både urealistisk, risikabel og en skremmende utvikling på synet på hva som menes med livsmestring. Vi er sterkt kritiske til å erstatte menneskelig kontakt med digitale løsninger. I fireårsperioden er innsparingsforslag til kommunedirektøren 42 millioner noe som viser at dette er en reell, planlagt nedbemanning.

Hjelpemiddelsentralen har et stort press på grunn av kommunens økende ansvar for hjemmeboende syke. Rødt styrker bemanningen med ett årsverk.

Økt ramme: 17 millioner

Kommunalavdeling Samfunn og samskaping

Boligpolitikken

Fortsatt foreligger det ingen klar strategi for hvordan kommunen skal planlegge og utarbeide en boligpolitikk som tilrettelegger for rimelige boliger.

NAV jobber aktivt for å dempe på situasjonen og mange gode tiltak er iverksatt. Fortsatt dominerer likevel det private og profittbaserte eiendomsmarkedet mens for eksempel behovet for kommunale boliger er svært stort.

En kommunalt styrt boligbygging vil kunne ivareta grupper som ellers ikke kommer inn på boligmarkedet.

Sentrumsplanen legger opp til fortetting av boligområder og en forventning om tilflytting

av småbarnsfamilier. Dersom markedet alene skal stå for utbyggingen vil prisnivået utelukke befolkningsgrupper utover de med høyeste inntekt og/eller de som kan selge egne boliger.

Kommunen bør straks inngå et tettere samarbeid med Halden kommunale pensjonskasse.

Husleieøkningene i de kommunale boligene reverseres og følger etter det vanlige konsumprisindeks. Rødt Halden ønsker å etablere et boligsosialt fond for å sikre en kommunalt styrt boligbygging.

Kultursektoren

Kulturskolen gjøres gratis. Halden kulturskole tar i dag imot 250 elever.

Et gratis kulturskoletilbud vil også være sosialt utjevnende og øke bredden i søkermassen.

Rødt Halden ønsker å øke kapasiteten på kulturskoletilbudet og utvider med ½ stilling.

Med de frigjorte midlene fra Allsang på grensen ønsker Rødt å styrke det lokale kulturlivet.

Frivilligsentralen må styrkes med 50% stilling samt økt tilskudd til Domino/Rockehuset på 0,5 mill. kr.

Økt ramme Samfunn og samskaping: 8 mill. kr. hvorav NAV 6,5. Mill. kr og Kultur: 1,5 millioner

Teknisk, plan og miljø

Det er et stort etterslep mht. vedlikehold av kommunale bygninger. Det betyr at verdien på bygningsmassen forringes for hvert år ettersom mye ikke blir vedlikeholdt.

Rødt Halden ønsker en langsiktig plan på hvordan vi kan bevare og utvikle de grønne lungene og rekreasjonsområdene i de bynære områdene i kommunen. Dette er viktig både i et folkehelseperspektiv og for å kunne ta vare på naturmangfoldet. Herunder Sauøya, Tyska/Hollenderen, Bøkeskogen, Va, Remmendalen, Schulzedalen, Skoningsfoss, Eskeviken, Tista.

Den vedtatte klima- og miljøplanen må i større grad ligge til grunn i alle saker kommunen behandler.

Økt ramme: 3 mill.

Investeringsbudsjettet

Tilsvarende som Kommunedirektørens forslag med tillegg av bygg av 2 kommunale barnehager: 30 mill. i 2023 og 30 mill. kr i 2024. Finansieres med fondsmidler og momsrefusjon.

Tiltak for å redusere låneopptak: Vurdere salg /avhending av kommunal bygningsmasse /eiendom.

Budsjettvedtak

Budsjett 2021 og økonomiplan 2021-2024 – Rødts forslag til vedtak

Forslag til vedtak:

Rødts forslag til økonomiplan for 2023-2026 vedtas i henhold til Budsjettskjema 1A, 1B, B3, 2A og 2B samt vedlagte budsjettdokument.

	Regnskap 2021	Oppr. budsjett 2022	Økonomiplan 2023	Økonomiplan 2024	Økonomiplan 2025	Økonomiplan 2026
§5-4 bevilgningsoversikt drift						
Rammetilskudd	- 1 088 230	- 1 040 081	-1 094 696	-1 139 489	-1 178 526	-1 203 723
Inntekts- og formuesskatt	- 876 398	- 857 964	-893 243	-920 409	-948 791	-978 083
Eiendomsskatt	- 92 956	- 94 100	-90 717	-88 792	-88 866	-88 325
Andre generelle driftsinntekter	- 4 374	- 2 850	-11 750	-10 800	-10 800	-10 800
Sum generelle driftsinntekter	- 2 061 958	- 1 994 995	- 2 090 406	- 2 159 490	- 2 226 983	- 2 280 931
Korrigert sum bevilgninger drift, netto	1 643 518	1 760 477	1 844 951	1 893 032	1 944 872	1 994 910
Avskrivninger	-	140 968	140 968	140 968	140 968	140 968
Sum netto driftsutgifter	1 643 518	1 901 445	1 985 919	2 034 000	2 085 840	2 135 878
Brutto driftsresultat	- 418 440	- 93 550	- 104 487	- 125 490	- 141 143	- 145 053
Renteinntekter	- 7 958	- 9 242	-13 206	-17 749	-24 157	-24 157
Utbytter	- 7 142	- 5 629	-14 930	-14 930	-14 930	-14 930
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	-	-	0	0	0	0
Renteutgifter	55 450	83 121	94 012	116 184	126 393	132 749
Avdrag på lån	134 311	93 469	168 639	174 223	175 343	186 850
Netto finansutgifter	174 662	161 719	234 515	257 728	262 649	280 512
Motpost avskrivninger	- 148 855	- 85 500	-140 968	-140 968	-140 968	-140 968
Netto driftsresultat	- 94 923	- 17 331	- 10 940	- 8 730	- 19 462	- 5 509
Disponering eller dekning av netto driftsresultat						
Overføring til investering	12 742	6 891	42 019	41 160	16 250	23 580
Avsetninger til bundne driftsfond	42 658	4 977	4 977	4 977	4 977	4 977
Bruk av bundne driftsfond	- 37 256	- 3 336	-3 336	-3 336	-3 336	-3 336
Avsetninger til disposisjonsfond	76 779	15 690	1 821	470	12 112	1 470
Bruk av disposisjonsfond	-	- 6 891	-34 541	-34 541	-10 541	-21 182
Dekning av tidligere års merforbruk i driftsregnskapet	-	-	0	0	0	0
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	94 923	17 331	10 940	8 730	19 462	5 509
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	-	0	0	0	0	0
§5-4 bevilgningsoversikt drift 2. ledd						
Fellesområder	9	-	-	-	-	-
Sentraladministrasjon	97 335	95 891	93 310	96 462	99 823	103 193
Kommunalavdeling Undervisning & Oppvekst	739 207	753 187	784 024	797 245	822 550	847 923
Kommunalavdeling Helse og mestring	697 788	685 742	718 945	739 781	764 089	788 463
Kommunalavdeling Teknisk	96 676	97 561	105 237	105 542	108 816	112 100
Fellesfunksjoner	34 262	27 895	24 233	20 283	16 055	28 801
VAR og Havn	-	-	-	-	-	-
Samfunn og samskaping	195 869	191 775	203 986	210 603	201 968	208 351
Sum bevilgninger drift, netto	1 861 146	1 852 050	1 881 269	1 929 350	1 981 190	2 031 228
Herav:						
Avskrivninger	148 855	140 968	140 968	140 968	140 968	140 968
Motpost avskrivninger	-	- 85 500	- 140 968	- 140 968	- 140 968	- 140 968
Netto renteutgifter og -inntekter	22 831	34 394	34 607	34 607	34 607	34 607
Avdrag på lån	33	70	70	70	70	70
Overføring til investering	1 551	-	-	-	-	-
Avsetninger til bundne driftsfond	42 603	4 977	4 977	4 977	4 977	4 977
Bruk av bundne driftsfond	- 37 213	- 3 336	- 3 336	- 3 336	- 3 336	- 3 336
Netto avsetninger til eller bruk av disposisjonsf	39 231	-	-	-	-	-
Korrigert sum bevilgninger drift, netto	1 643 255	1 760 477	1 844 951	1 893 032	1 944 872	1 994 910

§5-5 bevilgningsoversikt investering	Regnskap 2021	Oppr. budsjett 2022	Økonomiplan 2023	Økonomiplan 2024	Økonomiplan 2025	Økonomiplan 2026
Investeringer i varige driftsmidler	524 547	669 188	752 000	242 290	350 040	445 400
Tilskudd til andres investeringer	4 182	3 080	3 530	650	-	-
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	2 411	1 050	1 050	1 050	1 050	1 050
Utlån av egne midler	350	-	-	-	-	-
Avdrag på lån	-	-	-	-	-	-
Sum investeringsutgifter	531 489	673 318	756 580	243 990	351 090	446 450
Kompensasjon for merverdiavgift	-	48 742 -	67 876 -	123 980 -	22 558 -	9 108 -
Tilskudd fra andre	-	15 896 -	95 000	-	29 000	-
Salg av varige driftsmidler	-	25 709 -	10 000 -	10 000	-	-
Salg av finansielle anleggsmidler	-	-	-	-	-	-
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	-	-	-	-	-	-
Bruk av lån	-	422 290 -	482 500 -	519 531 -	150 222 -	324 682 -
Sum investeringsinntekter	-	512 636 -	655 377 -	653 511 -	201 780 -	421 820
Videreutlån	41 016	70 000	70 000	70 000	70 000	70 000
Bruk av lån til videreutlån	-	41 016 -	70 000 -	70 000 -	70 000 -	70 000 -
Avdrag på lån til videreutlån	-	22 110	22 000	22 000	22 000	22 000
Mottatte avdrag på videreutlån	-	37 071 -	22 000 -	22 000 -	22 000 -	22 000 -
Netto utgifter videreutlån	-	14 960	-	-	-	-
Overføring fra drift	-	12 742 -	6 891 -	62 019 -	41 160 -	16 250 -
Avsetninger til bundne investeringsfond	-	16 757	-	-	-	-
Bruk av bundne investeringsfond	-	366	-	-	-	-
Avsetninger til ubundet investeringsfond	-	10 738	-	-	-	-
Bruk av ubundet investeringsfond	-	19 181 -	11 050 -	41 050 -	1 050 -	1 050 -
Dekning av tidligere års udekket beløp	-	901	-	-	-	-
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	-	3 893 -	17 941 -	103 069 -	42 210 -	17 300 -
Fremført til inndekning i senere år (udekket)	0	0	0	0	0	0

§5-5 bevilgningsoversikt investering 2. ledd	Regnskap 2021	Oppr. budsjett 2022	Økonomiplan 2023	Økonomiplan 2024	Økonomiplan 2025	Økonomiplan 2026
Fellesområder	198	-	26 875	6 250	7 000	100 000
Sentraladministrasjon	10 200	10 940	22 845	1 300	-	-
Kommunalavdeling Undervisning & Oppvekst	6 723	9 000	36 000	36 000	6 000	-
Kommunalavdeling Helse og mestring	10 358	33 150	5 500	2 500	-	-
Kommunalavdeling Teknisk	247 220	486 733	506 340	66 600	203 900	210 900
VAR og Havn	226 279	126 588	121 000	120 500	120 500	119 500
Samfunn og samskaping	4 657	2 777	33 440	9 140	12 640	15 000
Org. oppsett mangler	18 911	-	-	-	-	-
Investeringer i varige driftsmidler	524 547	669 188	752 000	242 290	350 040	445 400

